להיות אמא של דנה

בת שנה

שנה עברה כבר מאז הבאתי את הדגנו שלי הביתה, ולי נדמה שזה רק אתמול. לתפקד בתוך מיסגרת לא־מרשה כמו בית־חולים, אני פינומן. למעשה כל שנותי התמחיתי בהיישרדות אמנותית מתוך מיסגרות שכאלה. הצפון אובד לי כשהכל מותר. הגיוני לא? הן אין לי אז אפילו קצה של חוט. לדעת למה להתנגד, זה כבר ידע עצום. באתי הביתה, ולמרות שבע מאות הספרים שבלעתי, חוץ מלהניק, להחליף פמפרס, ולאהוב, לא ידעתי כלום מתינוקות. אני בן־אדם יסודי, אני. ראשית חכמה, התיישבתי על המיטה והתחלתי לבכות. מה זה בכיתי! קרעתי את הקירות. בטח שאהבתי את הקטנה, אבל מה לאהבה ולעבדות?

טוב, אחר־כך היתה לי עזרה, ובאמת יכולה לאהוב אותה נטו, אבל עדיין נשארו הלילות־טרי־טוריה שלי. הרבה פעמים נש־אלתי אם הקטנה בוכה בלי־לות. מה פתאום, אני אומרת. וזו אמת, כי אין לה צ'אנס. פיפס ראשון, ואמא מתייצבת, באמצע כל פעילות שהיא — בכדי להציל. היות ומיטתה נמ־צאת מרצועי המפורש בחדר שבו אנו ישנים, כבר יצא לי כמה וכמה פעמים להפסיק על־אמת כל פעילות שהיא בכדי להציל. אין זה הצד הכי מר־טים של האימהות.

הלילות אצלנו זה סרט לכל המישפחה. בייחוד בתקופות בקיעת השיניים. יש בהם ה־כל: צחוק ודמע (של אבא ושל אמא, ולפי אותו הסדר), שירה וריקודים (רק סטפס ב־מיקצב מיוחד במינו, עם ה־קטנה בידיים, מרגיע אותה), זלילה ושתיה (גרבר ומים, אר־לי היא ברכה מרעב), וגם סב־תא עם חוש אחריות מפותח, שמגיחה מקצהו השני של ה־בית למשמע הקקפוניה, ובעי־ניים עצומות משינה תובעת במפגיע: תנו לי אותה! תנו לי אותה!

אם עוד לא סיפרתי, הרי השיר מהשירה וריקודים הוא מן קינה אינדיאנית מונוטונית, בדל שורה מוסיקלית עייפה, המורכבת על טהרת ה־עאה, עאה, עאה, החוזר על עצמו. יחסר לי לאבד איזה „אה" אחד בדמי הלילי. מייד היא מתעוררת, ומרעננת את זיכ־רוני.

הכי אהבתי את הלילות שבהם ניסיתי להרדים בתי הפועה לפתע משינה. הייתי קמה בשקט, כדי שהאבא שלה לא יתעורר, אבל ההוא — נשמה יהודית רדופת רגשי־אשמה, עם תחת קשוח של גוי, להזיז את הישבן לא עצר כוח. לכן, באופן סולידרי, את חלקו בעסק (מצד הנשמה היהודית האשמה) היה תורם בקריאה רפה ממעמקי המיטה „ד־נ־ה! אבא פה" וממשיך לישון כמו שק תפוחי־אדמה שמח וטוב־לב. אבא של דנה הוא לא כמו הגברים האגואיסטים שיושנים כל הלילה, בעוד אישתם מטפלת בטף. הוא תמיד מתעורר עם אישתו ביחד, ונותן קריאת כיוון. „דנה, אבא פה" מספיק בדרך כלל לבת שלי בכדי להתעורר כליל, ולדרוש את אבא שלה בתוקף ובצעקות. גם אם הוא קם, ומנהל איתה את הרומן לפי כל כללי הטכס — עדיין אני זו שצריכה להמתין לזוג המאוהב, עם ראש נפוח כמו חבית, שיגמור להתחבק, בכדי להרדים את ילדתי.

כמה קלים יכלו להיות החיים אם בעלי, במקום כל זאת, היה פשוט מעפעף חזק. אבא הוא יוצא מן הכלל בשביל קריזות של רגש, אבל רק מתוך הידיים של אמא בתי יכולה לגלוש לשינה. וזו אמת. אף אחד לא כזה מומחה כמוני בצעדות־לילה אינסופיות, עם דריכה על צעצוע מצפצף — וקבלת זעזוע־מוח מזה, צעדות־מקיר־לקיר, מלוות בקינה האינדיאנית המרדימה, וגם בטפיחות קצובות על הגב. כשעצרתי לרגע להביט סביב, היה כבר מאוחר מדי. מצאתי עצמי מומחית יחידה בשטח. כשאף אחד מבני המישפחה לא חולם לגלות את אוזני על הסטאטוס המיוחד. יש משהו באימרה שהאישה היא תמיד האחרונה לדעת.

לא כל הלילות אצלנו הם כמו סרט תורכי. אני זוכרת גם לילות שקטים יותר, ביחוד בהתחלה, כשהילדה עוד היתה אוכלת ארוחות־לילה, ואבא לא היה מחריב לנו את האינטימיות, וגונב את כל ההצגה מאמא. היינו יושבות לנו בשקט, בתוך החושך היפה, ורק גירגורי בליעותיה הרעשניות היה נשמע בבית, וידה הזערורית הפנויה היתה מלטפת את פני. כל כך הייתי נהנית, עד שלא התלוננתי אף פעם, גם כשאצבעותיה הקטנות איתו להן את הנחיריים של אמא בתור מקום חיטוט ותקיעה מועדפים.

אלוהים, איך שהזמן רץ! הן רק אתמול היה כל זאת!

וציצית ראשה! כמה פעמים שהצלתי את ציצית ראשה המפוארת, העומדת, גאוות האבא על הדימיון עם זו שלו! ידיה היו משוטטות סתמית, ופתאום מוצאות ציצית להיאחז. אגרופה הקטן היה נקמץ בכוח הרפלקס, ובתענוג עז משחק בסביבה. הגעוולד היה מתחיל כשהיתה רוצה להחזיר את היד למקום. איזה צרחות אימים שהיתה מורידה. עד שבכלל קלטתי מה קורה! היתה תולשת לעצמה את השיער, אבל את האגרוף הקפוץ על שללו לא היתה פותחת. כבר אז גילתה דבקות במטרה. רק דפיקות קצובות וחזקות, עם אצבעי על גב כף ידה, היו משכנעות אותה לתת דרור לציצית. וגם זאת בכדי לתפוס מהר את מה שדופק לה על גב כף היד. אבל זה היה לפני שלמדה שכף היד בשום אופן לא יכולה להינעל כמו אגרוף, גם לכיוון השני.

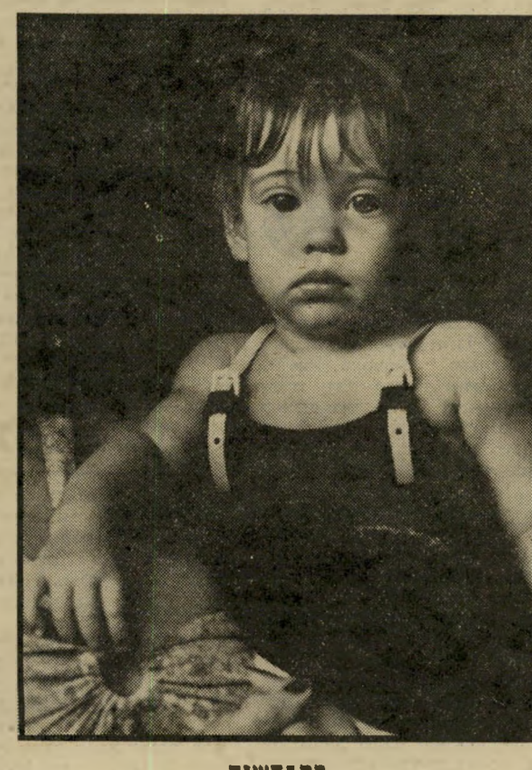

בת־השנה
געוועלד!!!

והארוחות! הוי איך לא תיכננתי שכך זה יהיה! בספ־רים הרי שכתבו שילד אשר לא מאכיילים אותו מבקש לא־כול לבד. במציאות אני מגלה שילדה שלא מאכילים אותה, אז שישו ישימחו — היא פשוט לא אוכלת, וגם הופכת אנ־מית, חוץ מזה שעובדה זו מאפשרת לסבתא שנולדה כ־ידוע עם כישרון ביקורתי נדיר, ללחום כלביאה על ה־אינטרסים של נכדתה, נגד ה־אמא המפלצתית, האכזרית, ה־מודרנית והמרעיבה שלה. זה גם נותן לה צידוק מוסרי ל־אזכר לי כל תקלה ותקלה ש־קרתה אי פעם בחיי, בגלל ש־לא שמעתי בקול של נחשו מי.

בקיצור, רדופת־אשמה אני מאכילה אותה כעת. להכריח אני לא חולמת, עד כדי כך לא אבגוד בעקרונות, אבל לפ־תות אותה דקות ארוכות עם כל ביס, אני מפתה. איפה צי־פור? איפה ציפור? מחפשים ציפור למעלה, והופ! אם אלו־הים עוזר, והיא לא עירנית, ואני מאוד זריזה, אז יש! אני פוכרת אצבעותי למחשבה מה יהיה כאשר תחדל להאמין ב־ציפורים לא מופיעות, ויגמר לה מה„הנה אור" ו„איפה מי־כלי" ושמונה מאות צעצועים נלעיסה מס־תת־דעת באמצע. סיכס! באיזה מצבים אני מו־צאת עצמי! טיפוס נאור כמוני זוחל על הריצפה אחרי הבת שלו, מתרוצץ בכל חדרי הבית בגישושים אחרי הפה של הטורפדו, ומדבר שטויות לא חינוכיות. אני מתה מבושה למחשבה, שמי ממכרי יתפוס אותי אי פעם בכך.

איזו עירנות של מכשיר אלקטרוני צריך לפתח כשיש תינוק בבית. זו אחריות אדירה על כל צעד, כל נשימה וכל בליעה. אני מזועזעת להיווכח בכושר ההמצאה של הקטנים האלה! לבתי, למשל, כישרון יצירתי יוצא מן הכלל להפוך אפילו פרח למכשיר קטלני, שלא לדבר על חוש הסדר המפותח שלה. היא עושה לי סדרים! מעבירה מישלוחים מחדר לחדר, וממיינת חפצים באירגון מחודש. וולה, את הראש של פיקאסו הבנתי יותר. הספרים אצלי כעת על הריצפה, השטיחים על התיקרה, והבית עומד על ראשו.

מבינים אתם, אני לא מאמינה בלחסום קולומבוסים קטנים כל זמן שמדובר רק באי־סדר ולא בנזק ממש. אמנם זה כרוך באי אלה אי־נעימויות, אבל אפשר להסתדר. אם זקוקים, למשל, למיברשת השיניים, אותה היא תולשת תמיד כאשר רוחצים בכיור, הרי שאין שום בעיות. מחטטים קצת בגינה, ותשע מתוך עשר שזה שם. יחד עם הטבעות, הספרים האבודים, ואוצרות התרשיש שנעלמו. בתי סומכת באופן מוחלט על כוח־הכובד. היא יודעת שכל מה שנזרק למעלה, מגיע למטה, כך שאין לה דאגות. אחרי שהיא עובדת עובדת, ומצליחה לזרוק משהו כבד במיוחד, כמו את ספר הטלפונים למשל, איך ימלאני ליבי להשיב ריקם את חיוכה הגאה המאושר, והזורח? הן זו מתנה לאמא, כמו הקקי, כמו הכל.

עברה שנה, אבל אני חושבת שהכל שווה. יש שכר לעמלי. יש רגעים של אושר, שלא יסולאו בפז. למשל, כאשר בזמן של חסד בתי נצמדת אלי בחום, ואני, רומניה ממולחת שכמותי, מנצלת מיד את המצב. תגידי א־מ־א אני מטעימה לה בפנטומימת־פה מוגזמת. הילדה מביטה בי אוהבת, זורחת באור יקרות, ואחרי שהיא משוכנעת בעליל שזה מה שביקשתי היא אומרת ברור א־ב־א!!!

מיסעדה

דגים בטעם אפריקה

רוצים לזלול בחור חדש, לא יומרני, בזיל הזול, חפיף לאללה, אבל טעים שיג־עון? הנה! נדלקו לכם המיצים. מה אוכלים שם, אתם שואלים? קודם כל אוכלים דגים. נותנים שם דגים חלום. לא והמנות יוצאות לה עם כל הלב. שגית, אוכלים דגים נותנים שם דגים חלום. לא דגים סטייל פרנציוזי, למרות שיש מפות על השולחן, כוסות יפות, סכו"ם יפה, וגם שימשיות בחוץ. אלא דגים שבאופן עקרוני באים מהמיטבח הצפון־אפריקאי, ובאופן אישי מהראש של בעלת המיסעדה. קודם מטגנים אותם, להקריש את הפתחים ו־לכלוא את המיצים. אחר־כך מעבירים אותם, על אש פתוחה, וממשיכים את הבישול תוך הרטבה מתמדת ברוטב לימון אמיתי. אחר־כך שמים אותם על צלחת אדירה, שוחים במיץ גדול וטוב, ועל זה איזה רוטב, המצאה של בעלת־המיסעדה. משהו עשוי מעגבניות, קצת חריף, קצת טרי, קצת מבושל, טעם לא־נורמלי. אהבתי את זה מאוד.

פותחים את הדג, ולובן מסנוור של טרי בוקע מהחתך שמתוכו עולה קיטור. המיס־עדה שייכת לוויקטור תייר הססגוני, איש הפנתרים, ולזוגתו הבשלנית. בעצם שני־הם מבשלים שם דגים, אבל שלה יותר רטובים. אבל אם מבקשים ממנו רטוב, ה־עניין מסודר. עוד טיפ קטן לסובאים ול־זוללים שלי, המחפשים תמיד בית הגון וחדש. לא להתפתות — בתור כלל־קבע בכל העולם — לדגים הגדולים מאוד, ש־צריך לאכול אותם חצי. הקטנים יותר, בשרם מעודן יותר. אבל נחזור למיסעדה.

הדג מלווה בסלט ירקות לא־נורמלי. קצוץ קטן קטן, מלא שמן, בצל, לימון וטריות. אין הרבה סלטים כאלה. ואם הדג מגוע דולפינים, אבל ממש, משלמים עבורו מכ־סיכום 300 מאות לירות. אם לא, אז 250. הפיתות עבולפיה הנהדרות, חמות, הן חינם. החמוצים המשגעים, תוצרת הבית, חינם. וגם תה השקדים המתוק מאוד, ה־לובי, המלא שקדים קלויים וניחוח מי־ורדים, המוגש בסוף הארוחה, גם הוא חינם. אפשר להתפקע, ולצאת בזיל הזול.

עוד דבר מאוד מומלץ, זה מרק הדגים החריף שלהם. יאללה, כמה שזה טוב. מלא דגים וכוסברה ומה לא, ועולה רק 60 לירות. מגישים שם סלטים צפון־אפריקאיים חריפים נהדרים, שנשכבים עליהם עם ה־פרצוף, ולא רוצים יותר לצאת מן הצלחת. על מה שבאמת השתגעתי זה סלט הגזר החריף מהקווקאז, שנראה כמו טחינה כתו־מה. העגבניות הפילפלים המבושלים גם הם סיפור נהדר. אפשר לגמור עם זה הר של פיתות, ולהישאר עם טעם של עוד.

יש גם קוסקוס עם כל הממולאים של זה. חריימי, מרגז, שהן נקניקיות חריפות. אבל כל אלה זה לא השטח שלי — אז אין לי כלום מה להגיד על זה.

כאשר יש לבעלת־הבית זמן והשראה, היא מכינה כל מיני מתוקים לכיבוד, אבל זה לא תמיד, או לא לבנות על זה. המתו־קים זה לא הצד החזק של המיסעדה, ול־קקן שרוף־סוכר כמוני רואה את זה בעצב רב. אבל אפשר לסיים עם מנה אדירה של אבטיח, או יותר טוב, מנה מלון ש־וויקטור מוסיף לו רוטב לימון מטריף. אפשר לקבל בריזה מהים, ועדיין לגמור בזול. אפשר לשבת בחוץ, אפשר לשבת בפנים, ולמי שלא איכפת מתפאורות, ורק דגים טובים בראש שלו — שילך לשם. אם באים מתל־אביב, זה בכביש הטיילת, ברמזורים הראשונים, ממש לפני הכניסה ליפו. לפני המישטרה, בפינה שלה — ימינה.

אופ! אופ! לעצור. זה מיד בהתחלה. בתיאבון קינדארלאך.